

**ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ
ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ**

Мушка Ростислав Іванович,

аспірант кафедри приватного та публічного права,

Київський національний університет

технологій та дизайну

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Коваль О.М.,

доцент кафедри приватного та публічного права

Інституту права та сучасних технологій

м. Київ, Україна

Одним з правових механізмів залучення приватного сектору до реалізації суспільно-значущих проектів є державно-приватне партнерство (далі – “ДПП”). ДПП є особливою формою співпраці державного сектору та приватного бізнесу, що має ряд особливих ознак, які виділяють цю форму серед інших.

Закон України “Про державно-приватне партнерство” визначає ДПП як співпрацю між державою, представленою рядом суб’єктів, що здійснюють управління об’єктами державної власності, а також органами місцевого самоврядування, та юридичними особами приватного права. Умови такої співпраці визначаються відповідним договором, який укладається між відповідним державним та приватним партнерами [1, с. 1].

О.М. Вінник визначає ДПП як форму співпраці між з одного боку носіями публічних інтересів та носіями приватних інтересів з іншого, що здійснюється з пріоритетним задоволенням публічних інтересів. Така співпраця потребує як заохочення приватних партнерів у підпорядкуванні таким інтересам власних приватних інтересів, так і має визначати критерії за яких публічний партнер повинен надавати сприяння приватному партнерові

для реалізації інвестиційних проектів, на реалізацію яких у публічного партнера відсутні відповідні ресурси [2, с. 36].

Інші вітчизняні науковці визначають ДПП як правовий механізм узгодження інтересів і забезпечення ефективної взаємодії держави та приватного бізнесу. Результатом цього стає залучення на контрактній основі органами влади приватного сектору для якісного виконання завдань та суспільно-важливих проектів соціально-економічного розвитку територій, що спрямовуються на покращення якості життя, а також на досягнення цілей державного управління на взаємовигідних умовах у контексті компенсації інвестицій та витрат приватного партнера, поділу ризиків та компетенцій [3, с. 93].

Світовий Банк та інші міжнародні фінансові організації використовують уніфіковане поняття ДПП яке визначає його як довгостроковий договір між приватною особою та суб'єктом державних повноважень, що укладений з метою створення та управління державними активами або надання послуг. За таким договором приватний партнер несе значну частину ризиків та несе відповідальність за належну реалізацію відповідного проекту. Винагорода приватного партнера залежить від досягнення ним якісних показників реалізації проекту [4, с. 13].

Станом на 01.01.2023 в Україні було укладено 193 договори на умовах ДПП, з яких реалізувалось 18 договорів, 13 було призупинено у зв'язку зі збройною агресією російської федерації. Решта 162 договори не виконувались [5]. Такий низький кількісний показник проектів ДПП пояснюється складністю та довгостроковістю реалізації таких проектів, та відповідно високими витратами на їх підготовку та виконання. Окрім цього, ДПП зазвичай стосується складних та масштабних проектів, для яких складно відібрати кваліфікованого приватного партнера.

В Україні планувалось широке застосування ДПП у сфері транспортної інфраструктури. У 2020 -2021 роках Державним агентством автомобільних доріг України (наразі Державне агентство відновлення та розвитку

інфраструктури України) було підготовлено концептуальні записки по шести пілотним ділянкам доріг, права на експлуатацію яких було визначено за доцільне передати приватним партнерами за механізмом ДПП. Наприкінці 2021 року Державним агентством автомобільних доріг України було підписано договір з Міжнародною фінансовою корпорацією та Європейським банком реконструкції та розвитку щодо надання послуг для підготовки та реалізації проектів ДПП у дорожній галузі, у тому числі послуг з розробки техніко-економічного обґрунтування для проведення конкурсів з відбору приватних партнерів по двом з шести пілотним ділянкам доріг [6].

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації, робота по зазначеним проектам була зупинена.

Станом на сьогодні ДПП знову набуває значення одного з ключових правових інструментів, що будуть використані для повоєнної відбудови України. У 2022 році Національна інвестиційна рада, залучивши вітчизняних та іноземних експертів, науковців та представників бізнесу, підготувала законопроект № 7508 *“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України”* (далі – “Законопроект 7508”), який було проголосовано Верховною Радою та прийнято у першому читанні за основу 06.10.2022 року [7].

Законопроект 7508 спрямований на вирішення ряду проблем, у тому числі (1) спрощення процедур при відборі приватних партнерів, (2) запровадження електронної системи закупівель для проектів ДПП, (3) створення спрощених процедур для проектів, пов'язаних з відбудовою України.

Серед іншого, передбачається створення списків проектів з відбудови на державному та місцевих рівнях, до яких буде застосовуватись спрощена процедура проведення конкурсу з відбору приватного партнера. Для таких

проектів також пропонується не розробляти концептуальні записки, техніко-економічні обґрунтування та не проводити аналіз ефективності. Для прискорення проведення відповідних конкурсів також будуть створені постійні комісії.

Хоча наведені зміни і значно спростять та прискорять реалізацію проектів з відбудови за механізмом ДПП, існує суттєвий ризик їх негативного впливу на якість підготовки таких проектів. Скасування вимоги з підготовки техніко-економічного обґрунтування, хоч і скоротить строки підготовки до проведення конкурсу, але може призвести до не виявлення і, як наслідок, не усунення правових ризиків, що можуть негативно вплинути, а потенційно і унеможливити, практичну реалізацію проекту.

У той же час, діджиталізація процедур в рамках механізму ДПП, загальне вдосконалення та спрощення етапів відбору приватних партнерів, запровадження стандартних форм документів, що пропонуються Законопроектом 7508, значно підвищать якість правового регулювання ДПП.

Наразі, Законопроект 7508 доопрацьовується з урахуванням рекомендації іноземних експертів та Європейської Комісії. Очікується, що його буде прийнято у другому читанні у першій половині 2024 року.

За умови доопрацювання його положень з врахуванням кращих іноземних практик та законодавства Європейського Союзу, прийняття Законопроекту 7508 суттєво вдосконалив існуючу регуляторну базу ДПП в Україні та забезпечить можливість його використання як ефективного механізму для співпраці державного і публічного секторів при відбудові України.

Список використаних джерел:

1. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. База даних “Законодавство України”/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>.

2. Вінник О.М. Проблеми правового регулювання корпоративних і партнерських відносин. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права та підприємництва НАПрН України, 2010. 166 с.

3. Захарін С.В., Данченко Л.Г., Усенко Ю.В. Державно-приватне партнерство як перспективний інструмент реалізації інтеграційної стратегії розвитку підприємства (на прикладі сфери туризму і курортів). *Економічний вісник університету: зб. наук. пр.* / Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди. Переяслав-Хмельницький. 2016. Вип. 29 (1). С. 89-97.

4. Public-Private Partnerships Reference Guide ver. 3 / International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. 2017. 238 с. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/sites/ppp.worldbank.org/files/documents/PPP%20Reference%20Guide%20Version%203.pdf>.

5. Стан здійснення ДПП в Україні: веб-сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&isSpecial=true>.

6. Програма державно-приватного партнерства у дорожній галузі: веб-сайт Агенції з питань державно-приватного партнерства. URL: <https://pppagency.me.gov.ua/uk/project/programa-derzhavno-privatnogo-partnerstva-u-dorozhniy-galuzi/>.

7. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України: Проект Закону від 01.07.2022 № 7508. База Даних “Законопроекти”/ВР України.

URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39902>.